

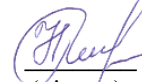

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут природокористування та
гуманітарних наук
Кафедра філософії і суспільних наук

РОБОЧА ПРОГРАМА
ОК 26 Сучасні політичні технології та виборчий процес

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

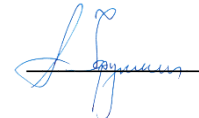

(підпис)

Шакун Н.В.
(прізвище та ініціали)

«01» вересня 2025 р.

Розробник (-и): Крук О.І., професор, к.і.н., доцент

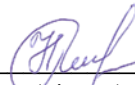
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри філософії і суспільних наук
(назва кафедри)

Протокол від «01» вересня 2025 р. № 8

Узгоджено з гарантом освітньої програми:

(підпис)

Шакун Н.В.
(прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	4 рік навчання / 7 семестр ОПП «Аналітика суспільно-політичних процесів», першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Викладач (-і)	Крук Олександр Іванович, професор кафедри філософії і суспільних наук, к.і.н.
Профайл викладача (-ів)	https://dfss.stu.cn.ua/kafedra/komanda/komanda-kruk/
Контакти викладача	o.kruk@stu.cn.ua

2. Анотація курсу. Сучасна політична діяльність повсюдно технологізується. Сьогодні вже можна говорити про багатозначність як самого поняття «політичні технології», так і про сфери їх застосування. Технології розглядаються як складова політичного управління, як елемент політичного ринку. Вони широко використовуються при формуванні демократичних інститутів, у вирішенні політичних конфліктів, для аналізу і прогнозу політичної діяльності. Зрештою, технології тісно пов'язані з акціями політичної мобілізації електорату на період виборів, з організацією та проведенням виборчих кампаній.

В умовах сучасних демократій вибори можна визнати стрижневим механізмом, основною формою прояву суверенітету та політичної волі народу. Вибори представляють в органах влади інтереси різних суспільних груп, а для громадян є однією з форм їх реальної участі в політиці. Вибори дають можливість впливати на владу: зберігати чи змінювати президентів, парламенти й уряди, забезпечувати їх відповідальність перед народом, змінювати політичний курс тощо.

Згідно з Конституцією України, носієм суверенітету і єдиним джерелом влади є народ. Реалізація народом влади відбувається і безпосередньо, і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Пріоритетну роль у регулюванні суспільного розвитку відіграє власне безпосереднє волевиявлення громадян, найвищим проявом якого є вибори, що виконують функцію реального механізму формування органів влади, сприяють залученню громадян до управління державними справами, створюють умови для подолання відчуженості громадян від влади.

Навчальна дисципліна дозволяє здобувачам вищої освіти (ЗВО) оволодіти сучасними знаннями й навиками аналізу електоральних явищ, організації і планування виборчої кампанії, які необхідні для роботи аналітика як в якості політ-технолога під час виборів, так і в системі наукових закладів, аналітичних структурах в якості політ-аналітика та органах державної влади, політичних і громадських організаціях, в якості політ-менеджера. Дисципліна складається з двох модулів: «Політичні технології в сучасних владних процесах. Поняття і сутність виборів та виборчих систем», «Організація та реалізація виборчого процесу».

3. Мета та завдання курсу. Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасні політичні технології та виборчий процес» є формування у ЗВО об'єктивного уявлення про характерні риси і специфічні особливості виборів як інституту політичної системи, типів виборчих систем, знань про сучасні політичні технології, а також розкриття сутності і змісту виборчої кампанії в контексті її проведення, поведінки основних акторів виборчого процесу та досягнення результату.

Основні завдання навчальної дисципліни «Сучасні політичні технології та виборчий процес»: надати здобувачам вищої освіти цілісну систему знань про політичні технології та проаналізувати роль Інтернету у формуванні нових політичних технологій; аналізувати та співставляти ефективність різних виборчих технологій; ознайомити із сутністю виборчого процесу та типами виборчих систем; окреслити правові засади організації та проведення виборів.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має набути або розширити загальні (ЗК) та спеціальні (фахові) (СК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК14. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності.

СК15. Здатність використовувати в професійній діяльності філософське знання для визначення стратегій і якісних характеристик перетворень в соціумі та політикумі.

СК16. Здатність використовувати соціогуманітарні технології для аналізу і прогнозування суспільно-політичних процесів на місцевому, регіональному та глобальному рівні.

4. Результати навчання. Здобувач має досягти або вдосконалити програмні результати навчання (ПРН) передбачені освітньою програмою:

ПРН15. Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності.

ПРН18. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН21. Вміти виконувати експертні, дорадчі й консультативні функції при аналізі та прогнозуванні суспільно-політичних процесів на місцевому, регіональному та глобальному рівні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни ЗВО повинен **знати**:

- основи складання сучасних політичних технологій;
- ключові характеристики виборів, як інституту політичної системи;
- історію виборчого процесу та його сучасний стан;
- характеристики та основні типи виборчих систем;
- суть та особливості проведення сучасних виборчих кампаній;
- етапи виборчої кампанії;
- вимоги та функціональні завдання виборчого штабу.

ЗВО повинен **вміти**:

- аналізувати переваги та недоліки існуючих в світі моделей виборчих систем;
- формувати стратегію виборчої кампанії;
- добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її при підготовці виборчих програм та ключових повідомлень;
- обирати головні технологічні дії, окреслювати їх послідовність під час виборчої кампанії;
- формувати завдання щодо роботи структурних підрозділів виборчого штабу та виконувати консультативні функції при аналізі суспільно-політичних процесів на місцевому рівні.

5. Пререквізити. Передумовою для вивчення дисципліни є базові знання з дисциплін «Громадянська освіта» та «Аналітика сучасних суспільно-політичних процесів».

6. Обсяг курсу.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	26
Семінарські (практичні) заняття	24
Самостійна робота	100
Всього кредитів (годин)	5 (150 годин)

Форма проведення занять – лекційні, семінарські (практичні), самостійна робота – з використанням системи дистанційного навчання Moodle, літератури, відеоматеріалів.

7. Тематика курсу.

Модуль 1. Політичні технології в сучасних владних процесах. Поняття і сутність виборів та виборчих систем

Тема 1. Політичні технології в сучасних владних процесах

Суть, зміст та причини виникнення політичних технологій. Класифікація політичних технологій. Інформаційні технології. Інформаційні технології в прийнятті політико-управлінських рішень. Інформаційно-психологічні технології. Електоральні технології. Види «брудних» технологій. Основні моделі електоральної поведінки. Маніпулятивні технології. Політичний маркетинг: технологічні аспекти. Технологічні аспекти політичного маркетингу в сучасному світі та Українському політикумі. Мережеві технології. Політичне маніпулювання за допомогою мережових технологій. Технології легітимації політичної влади. Технології політичної участі. Консультативно-дорадчі технології політичної участі. Електронні технології політичної участі.

Технології керованих змін політичних систем («кольорових революцій»). Причини «кольорових революцій». Етапи регіональної дезінтеграції. Технології державної протидії «кольоровим революціям».

Тема 2. Поняття та сутність політичних виборів

Вибори як політичний інститут. Структурні елементи інституту виборів. Функції та види виборів. Суб'єктивне та об'єктивне виборче право. Принципи виборчого права. Виборчі цензи. Поняття та види референдумів. Функції та етапи проведення референдумів. Відмінність виборів від референдумів.

Тема 3. Історія становлення і розвитку інституту виборців

Виникнення та розвиток інституту виборів на Заході. Первісна демократія. Народні збори. Представницька демократія. Елементи виборності органів урядування доби Середньовіччя. Англійські виборчі реформи XIX ст. Історичні особливості становлення інституту виборів в Україні. Боярська рада та всенародне віче. Виборчі засади українського козацтва. Старшинська та Генеральна ради. Інститут виборів за часів Центральної Ради та Західноукраїнської Народної Республіки. Розвиток інституту виборів за часів УРСР. Становлення і розвиток виборчої системи в Україні наприкінці XX ст. Ефективно працювати з інформацією, аналізувати й інтерпретувати її при аналізі еволюції виборчих технологій в електоральних компаніях України наприкінці XX – на початку XXI ст.

Тема 4. Сутність виборчих систем

Поняття та значення виборчих систем. Типологія виборчих систем. Мажоритарні виборчі системи (система відносної більшості, система абсолютної більшості, система альтернативного голосування, мажоритарна система кваліфікованої більшості та система подвійного одночасного голосу, поліномінальні мажоритарні системи, система відносної більшості з кумулятивним голосуванням та система одного голосу, що передається). Позитивні та негативні риси мажоритарної виборчої системи. Пропорційні та змішані виборчі системи.

Модуль 2. Організація та реалізація виборчого процесу

Тема 5. Технологія розробки та реалізація виборчої кампанії

Виборча компанія як політичний проект. Види невдало побудованої кампанії. Процес розробки плану та вивчення округу. Поняття «стратегія» та «тактика» виборчої кампанії. Використання в професійній діяльності філософських знань для визначення стратегій виборчої кампанії. Цілі стратегії. Ресурси, на які потрібно розраховувати при визначенні стратегії. Логічні етапи виборчої кампанії. Процес прицілювання. Географічне та демографічне прицілювання. Підбір необхідної інформації з різних джерел при розробці ключового повідомлення та листівки. Війни гасел. Порядок денний у виборчій кампанії. Ресурси виборчої кампанії та їх оптимальне використання. Типологія ресурсів. Класична структура виборчого штабу обласного рівня. «Кухонний» кабінет. Методи роботи з виборцями. План виборчої кампанії. Структурно-функціональна побудова виборчого штабу. Характеристика та функції окремих структурних підрозділів та посад. Підготовчий режим функціонування: попереднє забезпечення кампанії. Виборчий режим функціонування передвиборної кампанії. Робота на просування виборчим штабом позитивного іміджу кандидата. Вимоги до змісту та дизайну інформаційних продуктів виборчої кампанії. Як зробити гарне фото. Заголовок (хедлайн) статті. Плакат.

Тема 6. Підготовка кандидата до виборів. Підбір, висування та ведення дискусій

Кандидат виборчої кампанії. Якості ідеального кандидата. Вимоги, яким повинен відповідати кандидат. Вироблення і підтримання позитивного іміджу. Технології позиціонування. Планування зустрічей кандидата з виборцями та виступ перед аудиторією. Підготовка кандидата до інтерв'ю та особливості роботи з телебаченням. Політичні міфи в українській політиці. Використання чорного PR та брудних технологій під час ведення виборчої кампанії.

Тема 7. Правові засади організації та проведення виборів

Державний реєстр виборців як єдина база обліку всіх виборців. Трирівнева система забезпечення обліку виборців в Україні. Особливості взаємовідносин виборців з органами ведення Державного реєстру виборців. Порядок звернення виборця за власною ініціативою до органу ведення Реєстру щодо включення до Реєстру. Порядок звернення виборця за власною ініціативою до органу ведення Реєстру щодо зміни його персональних даних. Порядок здійснення виборцями публічного контролю та механізми його реалізації шляхом подання запитів до органу ведення

Реєстру. Порядок перевірки виборцем даних державного Реєстру виборців та списку виборців. Процедура ознайомлення зі списками виборців. Тимчасова зміна місця голосування. Роз'яснення щодо тимчасової зміни місця голосування. Правові основи діяльності членів дільничної виборчої комісії. Діяльність офіційних спостерігачів під час виборів. Методи фальсифікації виборів. Адміністративний ресурс і вибори. Відповідальність за підкуп виборців.

Тема 8. Проведення місцевих виборів та виконання консультативних функцій

Висування та реєстрація кандидатів на місцевих виборах. Виконання консультативних функцій, використання соціогуманітарних технологій при аналізі суспільно-політичних процесів на місцевому та регіональному рівні. Порядок висування кандидатів у депутати обласних, районних, районних у містах, а також сільських, селищних, міських рад (територіальних громад з кількістю виборців 10 тисяч і більше). Порядок висування кандидатів у депутати сільських, селищних, міських рад (територіальних громад з кількістю виборців до 10 тисяч). Порядок висування кандидатів на посаду сільського, селищного та міського голови. Умови реєстрації, порядок реєстрації, відмова в реєстрації кандидатів. Скасування реєстрації кандидатів. Виборчі бюлетені. Порядок виготовлення виборчих бюлетенів. Порядок передачі виборчих бюлетенів від ТВК, яка встановлює результати виборів, до ТВК, яка встановлює підсумки голосування. Збереження та охорона виборчих бюлетенів. Встановлення підсумків голосування на місцевих виборах. Повторний підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці. Визнання голосування на виборчій дільниці недійсним. Повторне голосування. Порядок розгляду скарг. Оскарження до суду. Оскарження до виборчої комісії. Форма скарги. Прийняття та реєстрація скарги. Строки розгляду скарги. Задоволення та відмова від задоволення скарги.

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Політичні технології в сучасних владних процесах	4
2	Поняття та сутність політичних виборів	2
3	Історія становлення і розвитку інституту виборців	2
4	Сутність виборчих систем	2
5	Технологія розробки та реалізація виборчої кампанії	5
6	Підготовка кандидата до виборів. Підбір, висування та ведення дискусій	3
7	Правові засади організації та проведення виборів	4
8	Проведення місцевих виборів та виконання консультативних функцій	4
Разом		26

Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Політичні технології в сучасних владних процесах	4
2	Поняття та сутність політичних виборів	2
3	Історія становлення і розвитку інституту виборців	2

4	Сутність виборчих систем	2
5	Технологія розробки та реалізація виборчої кампанії	4
6	Підготовка кандидата до виборів. Підбір, висування та ведення дискусій	2
7	Правові засади організації та проведення виборів	4
8	Проведення місцевих виборів та виконання консультативних функцій	4
Разом		24

Самостійна робота

№	Назва теми	Години
1	Політичні технології в сучасних владних процесах	15
2	Поняття та сутність політичних виборів	10
3	Історія становлення і розвитку інституту виборців	10
4	Сутність виборчих систем	10
5	Технологія розробки та реалізація виборчої кампанії	15
6	Підготовка кандидата до виборів. Підбір, висування та ведення дискусій	10
7	Правові засади організації та проведення виборів	15
8	Проведення місцевих виборів та виконання консультативних функцій	15
Разом		100

8. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання знань ЗВО здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу (шкалу Університету) та шкалу ECTS, відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету “Чернігівська політехніка”» https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-oczinyuvannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf. Система оцінювання знань з навчальної дисципліни включає поточний та семестровий контроль знань. ЗВО може набрати до 75% (75 балів) підсумкової оцінки за виконання протягом семестру всіх видів робіт і до 25% (25 балів) підсумкової оцінки на екзамені, які сумуються в загальну оцінку за курс. Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із здобувачами вищої освіти під час лекцій, семінарських занять, усного та письмового опитувань здобувачів вищої освіти, оцінювання результатів неформальної освіти та виконання самостійної роботи. Семестровий контроль проводиться у формі екзамену відповідно до графіку навчального процесу згідно затвердженого розкладу. Для складання існують білети. Білети складаються з
--	--

	трьох питань (1 та 2 теоретичні питання – до 8,5 балів, 3 теоретичне питання – до 8 балів). У 7-8,5 (7-8) балів оцінюється відповідь на питання, яка є повною, її зміст відповідає сутності поставленого питання, (допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки). 5-6 балів – відповідь правильна, послідовна, логічна, але ЗВО допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу; 3-4 бали ЗВО володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення; 1-2 бали ЗВО виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки; 0 балів – ставиться коли відповідь на питання є повністю неправильною. Оцінювання успішності ЗВО під час семестрового контролю вноситься у відомість успішності та навчальну картку здобувача вищої освіти в автоматизованій системі управління – АСУ «ВНЗ».
Семінарські (практичні) заняття	Усне опитування включає в себе опитування за будь-яким питанням, винесеним на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших ЗВО, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше). Максимальна кількість балів може бути виставлена ЗВО, підготовленим до відповідей на усі питання теми, включаючи питання винесені на самостійне опрацювання. За кожне виконане завдання здобувач вищої освіти отримує певну кількість балів з урахуванням максимальної кількості балів. Здобувач вищої освіти за роботу на семінарських заняттях змістовних модулів може отримати до 6,5 (6) балів. Складові частини оцінки: відповідь на питання (виконання індивідуальних завдань) – до 6,5 (6) балів; ґрунтовні доповнення – до 5,5 (5) балів; запитання – до 1 балу. Загальна максимальна кількість балів за семінарські заняття – 75. Оцінюючи відповідь ЗВО, викладач керується такими критеріями, як: 5-6,5 (5-6) балів – повне, послідовне та обґрунтоване викладення матеріалу. Відповідь свідчить про глибоке розуміння питання та його зв'язок з іншими темами та питаннями. 4 бали – ЗВО дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач відповідає не чітко. 3 бали – ЗВО виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача. Викладає матеріал не послідовно. Відповіді на уточнюючі запитання дає не одразу, не впевнено та не чітко. На додаткові питання викладача не відповідає, або відповідає дуже поверхово. 2 бали – ЗВО у відповіді припускається грубих помилок і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; поверхово орієнтується в питанні та темі, яка обговорюється на семінарському занятті. 1 бал – ЗВО намагається відтворити зміст матеріалу, однак взагалі не розуміє його змісту. 0 балів отримує ЗВО, який відмовляється відповідати на запитання.
Умови допуску до підсумкового контролю	До підсумкового семестрового контролю допускаються ЗВО, які виконали всі обов'язкові види робіт та мають підсумкову оцінку від 35 балів і більше. У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної

	дисципліни всіх видів навчальної роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які ЗВО може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – Е, 60 балів»), (35 балів), то він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість. На ліквідацію академічної заборгованості виноситься весь обсяг теоретичного матеріалу, що передбачений робочою програмою навчальної дисципліни. Академічна заборгованість повинна бути ліквідована до атестації здобувача вищої освіти, а у випадку коли заборгованість виникла з дисципліни, знання, уміння та навички з якої, відповідно до структурно-логічної схеми підготовки фахівця, потрібні для вивчення навчальних дисциплін наступного семестру, то така заборгованість повинна бути ліквідована до початку нового семестру. Академічна заборгованість ліквідується здобувачами вищої освіти протягом наступних семестрів згідно з розкладами ліквідації академзаборгованості, що затверджуються директором ННІ за поданням відповідних кафедр. Результати ліквідації академзаборгованості відображаються в ліквідаційній відомості успішності.
--	--

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
Змістовий модуль 1. Політичні технології в сучасних владних процесах. Поняття і сутність виборів та виборчих систем		0...31
1	Робота на 1-му семінарському (практичному) занятті	0...6,5
2	Робота на 2-му семінарському (практичному) занятті	0...6,5
3	Робота на 3-му семінарському (практичному) занятті	0...6
4	Робота на 4-му семінарському (практичному) занятті	0...6
5	Робота на 5-му семінарському (практичному) занятті	0...6
Змістовий модуль 2. Організація та реалізація виборчого процесу		0...44
1	Робота на 1-му семінарському (практичному) занятті	0...6
2	Робота на 2-му семінарському (практичному) занятті	0...6
3	Робота на 3-му семінарському (практичному) занятті	0...6
4	Робота на 4-му семінарському (практичному) занятті	0...6,5
5	Робота на 5-му семінарському (практичному) занятті	0...6,5
6	Робота на 6-му семінарському (практичному) занятті	0...6,5
7	Робота на 7-му семінарському (практичному) занятті	0...6,5
Усього поточний і проміжний модульний контроль		0...75
Семестровий контроль (екзамен)		0...25
Разом		0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90-100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

9. Обладнання та програмне забезпечення. Для проведення лекційних та семінарських (практичних) занять можуть використовуватися мультимедійний проектор, ноутбук, система відеоконференцзв'язку Microsoft Teams (для дистанційного або змішаного навчання), навчальна платформа Moodle.

10. Політики курсу.

У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані лабораторні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів (35), він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому [«Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»](#)». Повторне складання екзамену з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання екзамену всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний екзамен складається у вигляді спілкування по питанням.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до [«Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти НУ «Чернігівська політехніка»](#)». Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення семінарських/практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка». За об'єктивних причин (наприклад, карантин, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно за погодженням із деканатом та викладачем, що читає курс.

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та семінарських (практичних) занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та

під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 15 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проєктах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, винаходи, патенти, авторські свідоцтва за напрямами курсу.

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу (принципи описані у [Кодексі академічної доброчесності НУ «Чернігівська політехніка»](#)). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»](#)». Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

11. Рекомендована література.

Основна.

1. Деніс А.С., Матвієнко А.О. Навчальний посібник для членів територіальних виборчих комісій на місцевих виборах 25 жовтня 2020 року / за заг. ред. Діденко О.М., Гевко А.Є. Київ : «ТОВ «АК-Груп», 2020. 252 с. URL: https://cvk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/Posibnyk_TVK_web-s005.pdf
2. Нестерович В.Ф. Виборча кампанія: Словник сленгових термінів та виразів. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 648 с.
3. Основи громадянського суспільства та політичних знань: навч. посіб. / за заг. ред. В. І. Бортнікова. 2-ге вид., випр. та допов. Суми : Університетська книга, 2023. 646 с.
4. Петренко І.І. Аналіз публічної політики. Навч. посібник. Київ : Норма права, 2023. 332 с.
5. Петренко І.І. Методи політичних досліджень. Навч. посібник. Київ : Норма права, 2023. 220 с.
6. Політичні технології в сучасних владних процесах: навчальний посібник / В.Ф. Смолянчук, С.С. Бульбенюк, Ю.М. Манелюк та ін. Київ : КНЕУ, 2021. 328 с.
7. Robert B. Reich, The system: who rigged it, how we fix it. Pan Macmillian, 2021. 224 p.

Допоміжна.

1. Довбенко Т.В., Колєватов О.О., Крук О.І. Аналіз впливу соціокультурної ідеології на мобілізацію політичних партій та еліт в умовах війни. *Національні інтереси України*. 2025. № 5 (10). С. 1326–1337.
2. Доля І., Ковальський Г., Кокора Н. Основні напрями удосконалення законодавства з місцевих виборів у контексті кодифікації виборчого законодавства: аналітична записка / Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/697>
3. Свідерська О. І. Політична психологія: навч. посіб. - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2023.
4. Сучасні технології інформаційного впливу: навч. посіб. / Присяжнюк М. М. та ін. – Київ: Ліра-К, 2025.

5. Колєватов О.О., Крук О.І., Мандрагеля В.А. Аналіз суспільно-політичної думки про вплив політичних доктрин, партій та еліти на виборчий процес. *Актуальні проблеми політики*. 2025. № 76. С. 117-125.
6. Колєватов, О. О., Мандрагеля, В. А., & Крук, О. І. (2025). Аналіз світової та української суспільної думки про тенденції розвитку виборчих технологій. *Український політико-правовий дискурс*, (12). Колєватов, О. О., Мандрагеля, В. А., & Крук, О. І. (2025). Аналіз світової та української суспільної думки про тенденції розвитку виборчих технологій. *Український політико-правовий дискурс*, (12).
7. Місцеві вибори 2020: що потрібно знати про виборчу кампанію в Україні. URL: <https://vybory.rbc.ua/ukr/2020/mestnye-vybory-2020-nuzhno-znat-izbiratelnoy-1599646378>
8. Місцеві вибори 2020: Які зміни внесла Верховна Рада до виборчого законодавства. URL: <https://www.oblrada.gov.ua/miscevi-vibori-2020-yaki-zmini-vnesla-verkhovna-rada-do-viborchogo-zakonodavstva>
9. Місцеві вибори-2020: електоральні настрої громадян (серпень 2020 р.). URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/mistsevi-vybory2020-elektoralni-nastroi-gromadian-serpen-2020r>
10. Місцеві вибори-2020: підсумки, тенденції та що буде далі: [бесіда з заст. дир. Українського інституту дослідження екстремізму Б. Петренко, кер. Центру політичного аналізу «Пента» В. Фесенко та гол. ГО «Асоціація Політичних Наук» Д. Сінченко / спілкувався М. Ліскович]. Укрінформ. 2020. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-elections/3142240-miscevi-vibori2020-pidsumki-tendencii-ta-so-bude-dali.html>

Інформаційні ресурси.

1. Бібліотека Верховної Ради України. URL: <http://www.lib.rada.gov.ua>
2. Верховна Рада України (Закони України, Укази Президента, Постанови КМУ). URL: <http://www.rada.gov.ua>
3. Державний комітет статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua
4. Дослідження громадської думки «Євробарометр». URL: <http://europa.eu.int/comm/dg10/epo/polls.html>
5. Дослідження стану свободи в світі («Дім свободи»). URL: <http://www.freedomhouse.org>
6. Електронний архів НУ «Чернігівська політехніка» (IRChNUT). URL: http://library2.stu.cn.ua/resursi_biblioteki_elektronnij_arhiv_chntu/
7. Інститут аналізу політики та стратегій. URL: <http://IPAS.org.ua>
8. Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної академії наук України, публікації. URL: <https://idss.org.ua/public>
9. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. URL: <http://www.ipiend.gov.ua>
10. Інститут соціології НАН України. Видання. Соціальні виміри суспільства. URL: <https://i-soc.com.ua/ua/edition/socialni-vimiri-suspilstva/>
11. Кабінет міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
12. Мережа аналітичних центрів України. URL: <http://intellect.org.ua>
13. Міжнародний центр перспективних досліджень. URL: <http://www.icps.kiev.ua/>
14. Науковий журнал «Політикус». URL: <http://politicus.od.ua>
15. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
16. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://elib.nplu.org/>
17. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. URL: <http://www.niss.gov.ua>
18. Нормативні акти України. URL: <http://www.nau.kiev.ua>
19. Сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>
20. Система дистанційного навчання moodle НУ «Чернігівська політехніка». Курс «Сучасні політичні технології та виборчий процес». URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=8656>
21. Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка. URL: <http://www.uisr.org.ua/>
22. Український незалежний центр політичних досліджень. URL: <http://www.ucipr.kiev.ua/>

23. Український центр економічних і політичних досліджень ім. А. Разумкова. URL: <http://www.uceps.com.ua/>
24. Український центр політичного менеджменту. URL: <http://www.politik.org.ua/>
25. Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва. URL: <https://dif.org.ua/>
26. Центр політико-правових реформ. URL: <http://www.pravo.org.ua/>
27. Центр Разумкова. URL: <http://razumkov.org.ua/>
28. SOCIS: Центр соціальних та маркетингових досліджень. URL: <http://socis.kiev.ua/ua/>